

DSOGUNEKO ERAKASKERA

1998-99ko IKASURTEA

① ELHEKETA ASTE HUNTAKO SOLAS-GAIA.

1. Zer gerthatu zitzaion Teilari zaharrari?
2. Dabitek gertakari horietan zer charaktari zion Piarresi?
3. Beldurtu zenu Dabit?

II Dabit Ihiztaria ⑤

Hilabete baten buruko, sin-gaixto egina¹² zian...

Haren andreak, arrats guzietz, hartzen ^{lur pretsient} ziazkoian egun hartako usoak, eta joaiten zuan, ahaide baten etxean, Maignon aldean, lo egitera, Baionan gero biharamunean usoen saltzeko.

Arrats batez beraz, xolara bethi bezala joan ondoan, haitzaren azpian hila, eta jadanik hoztua atxeman zian bere andreak. Goizaz geroz han zuan, eroria, zurubiko azken bi makilak zangoen azpian kraskaturik. Hamabi metra goratik eroria zuan beraz, berehala han berean hil bide baitzen...

Karrasiaka andrea hasirik, auzoko ihiztariak lasterka ethorri zituan, Koxe eta bertzeak oro. Makila handi batzuen gainean ereman zitecian, eta ihiztariak egin zitecian, arrats hartan, beren ihiztari-laguneren gau-beila.

Eta, zer den, hatik, Piarres! Bere lau haurrak zenbeit denbora lehenago kanporat ezkontarazirik, bera berriz ezkondua zuan, adin batean jada zelarik. Errege baino dohatsuago zuan; bainan -zinezko aingeruen mezua- maiz erraiten omen zian halere: "Holakoa ere hola deskantsuan eman ondoan, zalu hil izan zuan. Zerbeit holako gerthaturiko zaitak niri ere".

Eta ez zuan saltatu... Kurutze bat egin zitecian haitz bati kontra ^{on lui fit} kontra; eta, haitza geroztik handiturik, haragi bizian bezala haitz hartan sartua duk Teilari zaharraren kurutzea. Jainkoak bere lorlan duela gizon gaixoa!...

Bainan, zertako aiphatu dautak holakorik, Piarres? Ilhundura bat eman daitak eta! Aithortuko ere daiat, zahartzeari buruz, oihanak pitta bat iziltzen nauela orai. Eta Donianeko ihiztari debru-batzu ari zaitak, berekin ni harat eraman beharrez, hau eta hura, baizik eta biziki hobeko dutala heiekin. Ez zakiat, to, zer egin... Eta han harat joaiten balinbanauk ere, ez zakiat Senpereko minak Senpererat berriz ekarriko ez othe nauenez? Jende onak baitiat, karrika, hortan...

33. IZAN. Régime Indirect. Indicatif Présent = Conj. fam.

- Hura duk = il est
- Hura (lui) ziaitak (à moi) = il m'est = nous
- " ziaioh (à lui) = il lui est = "
- " ziaikuk (à nous) = il nous est = "
- " ziaieh (à eux) = il leur est = "

Pour le traitement féminin remplacer le k par n. Au traitement m. et féminin les auteurs modernes retranchent le premier i. Ex: Zaitak du texte.

III ADITZ IKASKUNTZA

- 31. egina zian 32. han zuan
- 33. gerthaturiko zaitak 34. aiphatu dautak
- 31. UKAN. Indicatif. Imparfait. Conj. fam.

- Nik nikan = je l'avais (m)
- Hik huen = tu l'avais (m ou féminin) } objet
- Harek zikan = il l'avait (m) } sing.
- Guk ginikan = nous l'avions (m)
- Zuek zineten = vous l'aviez -
- Heiek zitekan = ils l'avaient (m) = zitecian

R: le traitement féminin s'obtient en remplaçant le k par n. Au traitement masculin de l'imparfait certains suppriment le k, dans la finale kan, d'autres le remplacent par i. Ex: zikan = zian, zitekan = ziteci

32. IZAN = Indicatif. Imparf. Conj. familiar

- Ni mindukan (m) = j'étais
- Hi hintzen (m et f) = tu étais
- Hura zukan (m) = il était
- Guk gintukan (m) = nous étions
- Zuek zinetzen = vous étiez
- Heiek zitekan (m) = ils étaient

Mêmes remarques que ci-dessus pour obtenir le traitement féminin